

SCRISOARE METODICĂ

„Anul școlar 2004-2005, anul comunicării în învățământul preșcolar românesc”

Consfăturile inspectorilor de specialitate din învățământul preșcolar românesc, care au avut loc, în primele zile ale lunii septembrie, la Călărași, au adus în atenția acestora una din prioritățile strategiei de dezvoltare a învățământului preuniversitar și anume: îmbunătățirea accesului la educație.

În acest sens, au fost prezentate o serie de programe și proiecte educaționale care se derulează în învățământul preuniversitar românesc și care au ca scop îmbunătățirea accesului la educație în învățământul preșcolar și primar. Dintre acestea, menționăm:

- Programul „Asigurarea educației de bază pentru toți cetățenii. Formarea competențelor-cheie” (Generalizarea grupei pregătitoare în învățământul preșcolar din România, Să citim pentru mileniul trei);
- Programul „Fundamentarea ofertei educaționale pe baza nevoilor de dezvoltare personală a elevilor, din perspectiva dezvoltării durabile și a asigurării coeziunii economice și sociale” (Studiu de analiză a situației actuale a învățământului preșcolar din România);
- Programul „Asigurarea echității în educație” (Programele Phare 2001, 2003 – Accesul la educație al grupurilor dezavantajate);
- Programul „Asigurarea calității proceselor de predare și învățare, precum și a serviciilor educaționale” (Educăm așa, Centrele de resurse pentru părinți – potențial, nevoi și perspective);
- Programul „Educație prin activități extrașcolare și extracurriculare” (Ecogrădinița).

Programele și proiectele prezentate în acest context, au fost un prilej pentru rememorarea unor momente importante ale dezvoltării învățământului preșcolar românesc din ultimii ani: elaborarea noului plan de învățământ și a noii programe pentru învățământ preșcolar (1998-2000), dezvoltarea noii abordări educaționale – lucrul pe metoda proiectelor și derularea unor programe pentru educația părinților (2000-2002), amenajarea corespunzătoare a mediului educațional, în vederea creșterii calității proceselor educaționale (2002-2004). 1

Începând cu anul școlar 2004-2005, inspectorii de specialitate din învățământul preșcolar au decis că este momentul pentru promovarea și dezvoltarea unei mai bune comunicări între minister și inspectoratele școlare, între diferitele instituții de învățământ (grădiniță – școală – liceu) și între acestea și alte instituții (parteneri din comunitate), între cadrele didactice ale aceleiași instituții sau între acestea și alte cadre didactice cu care colaborează, precum și între educatoare și copii și între copiii preșcolari, în cadrul procesului educațional. În acest context, pentru anul școlar care debutează, se recomandă educatoarelor, în perioada 1-15 septembrie, să recitească Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii și scrisorile metodice cu atenție, încercând să găsească mesaje

și valori noi, utile în activitatea didactică pe care o vor desfășura.

Tot în perioada premergătoare datei de 15 septembrie se vor derula următoarele activități:

- stabilirea obiectivelor-cadru și a obiectivelor de referință, precum și a comportamentelor de urmărit pentru anul în curs, în funcție de grupa repartizată;
- amenajarea spațiului educațional al clasei (ariile / zonele/ colțurile/ centrele de interes) conform obiectivelor propuse, excepție făcând cele care trebuie amenajate cu ajutorul copiilor: Biblioteca sau Colțul Științei;
- stabilirea locului care va fi utilizat de fiecare dată pentru anunțarea temei în curs (Centrul tematic) ;
- elaborarea planificării calendaristice anuale (temele/proiectele tematice mari), a unei variante de orar, precum și a planificării pentru prima temă din anul școlar;
- stabilirea conținuturilor, obiectivelor și a mijloacelor de realizare pentru activitatea opțională (în cazul în care educatoarea desfășoară opționalul);
- stabilirea conținuturilor, obiectivelor și a mijloacelor de realizare pentru extinderi, în cazul în care educatoarea decide să lucreze pe extinderi. Amintim educatoarelor că extinderile nu sunt activități "în plus" pentru un anumit domeniu de cunoaștere, prin care parcurgem conținutul programei, ci activități care depășesc prevederile programei și care pot fi desfășurate numai dacă nivelul tuturor copiilor din grupă o permite și numai dacă educatoarea are disponibilitate pentru domeniul abordat;
- pregătirea mijloacelor didactice pentru derularea activităților din cadrul primei teme;
- proiectarea mijloacelor de evaluare inițială (tipuri de activități, jocuri, chestionare pentru părinți etc.).

După data de 15 septembrie, primele două săptămâni vor fi rezervate culegerii de date despre copii, respectiv evaluării inițiale. Educatoarele vor observa copiii în timpul diferitelor momente ale programului zilnic și vor dialoga cu ei și cu părinții, în vederea obținerii unei imagini cât mai apropiate de realitate, cu privire la dezvoltarea psiho-fizică și la nivelul cunoștințelor și al deprinderilor copiilor din grupa la care lucrează. În această perioadă, accentul se va pune în special pe activitățile spontane și de joc și mai puțin pe mijloacele tip fișă de lucru și/sau test.

Începând cu 1 octombrie educatoarele se vor concentra asupra desfășurării activităților instructiv-educative cu copiii preșcolari.

Anul școlar 2003-2004 ne-a pus pe toți în fața unor noi experiențe. Inspecțiile de specialitate și acțiunile metodice au adus în atenția M.Ed.C. o serie de inovații didactice, dar și de întrebări. În acest sens, recomandăm cadrelor didactice:

- acordarea unei atenții deosebite amenajării corespunzătoare a mediului educațional al grădiniței și al grupelor (pe arii/ zone/centre) și utilizării corecte și eficiente a acestuia;
- preocuparea permanentă a colectivului grădiniței pentru îngrijirea și îmbogățirea periodică sau ori de câte ori este nevoie a mediului educațional (ordine, igienă, grijă pentru estetica mediului și pentru mesajul educativ pe care acesta trebuie să-l transmită copiilor);
- implicarea copiilor în amenajarea spațiului grupei și în confecționarea și utilizarea diferitelor materiale, care, în mod obligatoriu, fac parte din mediul educațional al grupei: calendarul naturii, tabelul responsabilităților, orarul grupei, jurnalul grupei, etichetele specifice etichetării mediului etc.;
- completarea cu mai mare responsabilitate și atenție, în acord cu prevederile Notei MECT nr.28.259/2000 și a adresei 40.377/2000, indiferent de tipul grupei, a

Caietului de evidență a activității și a prezenței educatoarei la grupă (completarea tuturor rubricilor; evitarea confuziilor în menționarea obiectivelor prioritare ale activităților – care, atenție, NU sunt obiectivele de referință din programă; corelarea tuturor activităților dintr-o săptămână cu tema mare a săptămânii și existența unei legături strânse între activitățile unei săptămâni, atât pe orizontală cât și pe verticală; completarea activităților alese propuse a se desfășura pentru o săptămână integral; inserarea activității opționale în orar și în activitățile planificării săptămânale; corelarea schemei orare cu panul de învățământ specific nivelului de vârstă și tipului de program al grupei; evitarea aprecierilor pe bază de calificative, făcute cu prilejul testării inițiale a copiilor sau a evaluărilor continue sau sumative);

□ evitarea excesului de material didactic individual, în special la activitățile matematice comune unde ar fi mai potrivit să se prezinte copiilor noul conținut în cel mult 10 minute, cu un material demonstrativ adecvat și, în continuare, să se treacă la atingerea obiectivelor propuse apelându-se la lucrul pe grupuri mici, cu materiale diferite și în contexte variate;

□ excluderea "temelor scrise" pentru acasă. O "temă pentru acasă" poate fi aceea în care copilul este pus să caute niște imagini pentru o activitate, să discute cu adulții sau cu alți copii despre un obiect, un animal, un fenomen etc.;

□ stabilirea unui raport echilibrat între îndrumare, libertate și creativitate în cadrul activităților artistico-plastice și practice. O sugestie ar fi aceea de a pune la îndemâna copiilor, într-un loc stabilit de comun acord cu aceștia, materialele specifice acestor activități și, atunci când au posibilitatea să desfășoare activități alese, să se poată exprima și să poată experimenta după dorință în aceste domenii. De asemenea, în cadrul activităților comune de acest tip, o temă poate fi realizată cu materiale diferite și în tehnici diferite, în special la grupele mari și pregătitoare, evitând lucrările copiilor "tipar" sau "indigou";

□ acordarea unei atenții mai mari, în timpul activității de predare-învățare-evaluare, ritmului de învățare al fiecărui copil, particularităților individuale și, în acest sens, îmbinării activității frontale cu cea pe grupe și individuală;

□ implicarea treptată a copiilor în procesul de evaluare și stabilirea, de comun acord cu aceștia, a unor criterii clare de evaluare a activităților;

□ completarea portofoliului educatoarei cu toate documentele absolut necesare (proiecte didactice model, pe categorii de activități și pe grupe de vârstă, copii ale documentelor oficiale transmise de la M.Ed.C. sau ISJ privind învățământul preșcolar, programe de activități opționale, mapa pentru studiu individual).

Propuneri și recomandări pentru inspectoratele școlare și pentru inspectorii școlari pentru învățământul preșcolar

Inspectoratele școlare vor acorda o atenție deosebită inspecției de specialitate. În acest sens, se vor verifica, cu mare atenție, următoarele aspecte:

□ amenajarea mediului educațional al grupei pe arii/zonă/centre de interes;

□ amenajarea centrului tematic în sala de grupă, în acord cu tema parcursă de copii în perioada respectivă;

□ desfășurarea a cât mai multor activități integrate cu copiii și lucrul pe metoda proiectelor;

□ elaborarea proiectelor didactice conform recomandărilor Comisiei Naționale de Specialitate pentru licee pedagogice (școli normale) – modelul va fi prezentat în anexă;

□ elaborarea planificărilor calendaristice după recomandările M.Ed.C. (vezi scrisoarea metodică din Programa activităților instructiv-educative în grădinița de

copii, pag.111-117);

□ fondul de carte din biblioteca de specialitate a unității, modul în care se realizează studiul individual în unitățile de învățământ preșcolar și gradul de cunoaștere a noutăților în domeniu de către educatoare;

□ modul în care sunt respectate prevederile Programei activităților instructiv-educative în grădinița de copii cu privire la evaluare (vezi pag.30-31);

□ cum a fost făcută selecția auxiliarelor didactice utilizate de către copii la activități și dacă acestea sunt avizate de M.Ed.C.;

□ respectarea prevederilor programei cu privire la evaluare (evitarea excesului de fișe, în special la grupele mari pregătitoare pentru școală; cum și cât de mult este implicat copilul în procesul de evaluare; cum este înregistrat progresul copilului și dacă există o viziune clară și fundamentare psihopedagogică corectă cu privire la acest lucru);

□ asigurarea transparenței gestionării fondurilor grădiniței și a procesului de decizie;

□ stimularea participării părinților la viața grădiniței, delegarea unor responsabilități de gestionare a resurselor

□ dezvoltarea unor programe pilot de integrare a copiilor cu vârste între 2 și 3 ani în grădiniță; asigurarea resurselor materiale și umane adecvate.

De asemenea, o serie de propuneri pentru îmbunătățirea competențelor de proiectare și manageriale au fost făcute de către inspectorii școlari de specialitate și ar trebui să stea în atenția compartimentului Curriculum și Inspecție Școlară din cadrul ISJ. Dintre acestea amintim:

□ înființarea de centre de informare județene sau centre de resurse și perfecționare pentru cadrele didactice, cu scopul familiarizării acestora cu noile aspecte ale didacticii moderne sau cu alte probleme legate de reforma învățământului preșcolar;

□ inițierea cadrelor didactice în lucrul cu familiile copiilor, prin cuprinderea acestora în programul „Educăm așa” sau a altor programe pentru educația părinților, avizate de M.Ed.C.);

□ organizarea și desfășurarea activităților metodice la nivel de unitate (unități) săptămânal și nediferențiat (în cazul grupelor care lucrează într-o alternativă pedagogică sau în cazul grupelor cu predare în limbile minorităților naționale). Același lucru va fi respectat și în cazul acțiunilor metodice (cercuri pedagogice, perfecționări, alte întâlniri metodice ale cadrelor didactice din învățământul preșcolar);

□ planificarea și desfășurarea de către educatoare a unor activități, în cadrul practicii pedagogice, care să vizeze: pregătirea elevelor practice pentru a lucra la grupe neomogene, pentru a lucra cu copii cu cerințe speciale sau copii romi, asigurarea continuității observării copilului (de la grădiniță la școală), facilitarea colaborării dintre cadrele didactice din învățământul preșcolar, primar și profesorul psihopedagog (consilierul școlar);

□ desfășurarea unor activități cu copiii (conduse de elevele practice, îndrumate de educatoare), în cadrul practicii pedagogice, la toate tipurile de activități, nu doar la cele obligatorii;

□ elaborarea, în cadrul unor grupe de lucru alcătuite din specialiști de la catedră (educatoare) și specialiști din cadrul liceelor și colegiilor pedagogice, a unor metodici pentru categorii de activități precum: educație muzicală, educație fizică, educație plastică, precum și a unor programe pentru activitățile opționale și extinderile din grădinițe;

- elaborarea, ca urmare a analizei nevoilor de formare, a unor suporturi de curs pentru perfecționarea cadrelor didactice din învățământul preșcolar;
- organizarea unor schimburi de experiență între județe, având ca obiectiv popularizarea și generalizarea exemplurilor de bună practică, precum și corelarea cerințelor profesorilor metodiști (îndrumători și coordonatori de practică pedagogică) cu noile abordări educaționale ale domeniului – grupurile de studiu vor fi alcătuite din profesori metodiști, educatoare, directori și inspectori de specialitate;
- cunoașterea, respectarea și aplicarea modificărilor Legii învățământului și ale Statutului personalului didactic.

Se apreciază, că una din premisele diminuării fenomenului analfabetismului și a abandonului școlar este creșterea gradului de cuprindere a copiilor în forme instituționalizate de educație, de la vârste cât mai fragede. Pentru atingerea acestui deziderat este necesară îmbunătățirea serviciilor oferite de instituțiile de învățământ preșcolar, mai ales pentru a răspunde nevoilor specifice ale copiilor și părinților, în fapt, ale beneficiarilor. Însă, un astfel de pas trebuie foarte bine pregătit.

În acest context, suntem convingși că inspectoratele școlare, inspectorii școlari pentru învățământul preșcolar, metodiștii, directorii și cadrele didactice-educatoare, precum și reprezentanții M.Ed.C. vor ști să comunice eficient pentru îmbunătățirea accesului la educație și pentru înfăptuirea schimbărilor care se impun.

DIRECTOR GENERAL,
Liliana Preoteasa

DIRECTOR,
Gheorghe Tarna

INSPECTOR DE SPECIALITATE,
Viorica Preda

ANEXĂ

PROIECT DIDACTIC

ACTIVITATEA:

TEMA:

TIPUL DE ACTIVITATE:

FORMA DE REALIZARE:

SCOPUL ACTIVITĂȚII:

OBIECTIVELE OPERAȚIONALE:

METODE ȘI PROCEDEE:

MATERIAL DIDACTIC FOLOSIT:

MATERIAL BIBLIOGRAFIC:

DURATA:

Desfășurarea activității:

Evenimentul didactic	Conținutul științific	Strategiile didactice	Evaluarea (instrumente și indicatori)

